

Warszawa, 18 września 2020 r.

RAPORT: SPÓŁDZIELCZOŚĆ

Spółdzielcy oczekują poprawy sytuacji w sektorze bankowości spółdzielczej oraz uproszczenia wymogów przy tworzeniu organizacji i grup producentów

– Obecna sytuacja makroekonomiczna stwarza szczególne wyzwanie dla spółdzielczego sektora bankowego. Banki spółdzielcze praktycznie nie mają już przestrzeni ekonomicznej do obniżania oprocentowania kredytów. Aby obniżyć koszty, w zasadzie pozostaje im likwidacja części mniej rentownych placówek, pomimo tego, że zapotrzebowanie na tzw. bankowość relacyjną jest w niektórych miejscowościach nadal dość duże – uważa **dr inż. Mieczysław Grodzki**, minister spółdzielczości w Gospodarczym Gabiniecie Cieni BCC. – Aby poprawić warunki ich funkcjonowania, a w przyszłości utrzymać ich ekspansję kredytową na trudnym rynku lokalnym, należy m.in. poprawić warunki dystrybuowania kredytów dla rolnictwa subsydiowanych z budżetu państwa w postaci dopłat do oprocentowania, gdzie każda zmiana stóp procentowych ma bardzo silny wpływ na opłacalność takiej działalności – dodaje.

Minister spółdzielczości w Gospodarczym Gabiniecie Cieni BCC zwraca również uwagę, że brak uproszczenia wymogów przy tworzeniu organizacji producentów (OP) w sektorach rolnych, spowoduje że nie będą one powstawać, co grozi utratą równych warunków dostępu do funduszy Unii Europejskiej przez **polskich rolników**. – Kraj nie mający organizacji producentów nie wykorzysta znaczących środków UE na lata 2021-2027 w ramach wsparcia rynkowego Wspólnej Polityki Rolnej. Ich powstawanie jest warunkiem niezbędnym, aby nie dopuścić do znaczącego pogorszenia warunków konkurencyjności na wewnętrznym rynku europejskim przez polskich rolników i podmioty operujące na rynkach rolnych – podkreśla **dr Mieczysław Grodzki**.

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm.

W skład gabinetu wchodzi wybitni, gospodarczy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne. Więcej informacji: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/gospodarczy-gabinet-cieni/

Opracowanie jest elementem Raportu Gabinetu Cieni BCC dot. III kwartału 2020 r. Będziemy codziennie przedstawiać poglądy poszczególnych ministrów GGC BCC związane z obecną sytuacją oraz zawierające rekomendacje na najbliższe miesiące.

Spółdzielczość

DR INŻ. MIECZYSLAW GRODZKI

minister ds. spółdzielczości Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Rzecznik budowlany GINB, rzeczoznawca majątkowy ds. nieruchomości, lustrator spółdzielczy. Prezes zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej, zastępca przewodniczącego RN Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych im. Franciszka Stefczyka, z-ca przewodniczącego Rady Mazowieckiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Prowadzi własną firmę – Przedsiębiorstwo Budowlane GROMAR. Za swoją działalność został odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi. Przewodniczący Komisji Spółdzielczej BCC.

☎ 514 090 080 ✉ mieczyslaw.grodzki@bcc.org.pl

WSKAZANIA DLA RZĄDU

1. Poprawić niekorzystną sytuację w sektorze bankowości spółdzielczej poprzez poprawę warunków dystrybuowania kredytów dla rolnictwa subsydiowanych z budżetu państwa oraz skuteczność dochodzenia roszczeń.

Polski sektor bankowy (w tym spółdzielczy) funkcjonuje obecnie w warunkach niskich stóp procentowych i spadku zapotrzebowania realnej gospodarki na finansowanie swojej działalności (tak eksploatacyjnej jak również inwestycyjnej) długiem kredytowym. Podmioty gospodarcze dysponują tanim, a czasem bezkosztowym, pieniądzem z budżetu państwa. Nie negując potrzeby takiego wsparcia dla realnej gospodarki oraz pomijając wszystkie negatywne konsekwencje obecnej sytuacji makroekonomicznej dla ekonomiki sektora bankowego, sprowadzającej się finalnie do coraz niższej jego rentowności, należy sobie już dziś postawić pytanie – co dalej? Z czasem pomoc w ramach tarcz finansowych przestanie działać, wróci popyt na kredyt, bo przecież rozwój gospodarczy, mierzony produktem krajowym brutto, jest osiągany w zasadniczej części poprzez jego finansowanie długiem kredytowym.

Obecna sytuacja makroekonomiczna stwarza szczególne wyzwanie dla spółdzielczego sektora bankowego, dla którego zasadniczą częścią efektu ekonomicznego jest wynik odsetkowy (przychody odsetkowe od kredytów minus koszty depozytów). Banki spółdzielcze praktycznie nie mają już przestrzeni ekonomicznej do obniżania oprocentowania kredytów. Dla obniżenia kosztów, w zasadzie pozostaje im likwidacja części mniej rentownych placówek, pomimo tego, że zapotrzebowanie na tzw. bankowość relacyjną jest w niektórych miejscowościach nadal dość duże. Aby w pewien sposób poprawić warunki ich funkcjonowania, a w przyszłości utrzymać ich ekspansję kredytową na trudnym rynku lokalnym, **należy m.in. poprawić warunki dystrybuowania kredytów dla rolnictwa subsydiowanych z budżetu państwa w postaci dopłat do oprocentowania**, gdzie każda zmiana stóp procentowych ma bardzo silny wpływ na opłacalność takiej działalności.

Drugim bardzo ważnym problemem jest skuteczność dochodzenia roszczeń. Bez efektywnego procesu ich dochodzenia, tak pod względem możliwości otrzymania zwrotu zainwestowanych środków, jak również niskich kosztów dochodzenia świadczeń, koszt kredytu musi być wyraźnie wyższy i tym samym mniej korzystny dla kredytobiorcy. Dodatkowo, należy stwierdzić, że uwolnione w banku tą drogą rezerwy celowe mogą wzmocnić jego kapitał własny lub stanowić swego rodzaju rezerwę kosztową, która zaabsorbuje ryzyko wynikające z nowego portfela kredytowego. Kwestia wyjątkowo długiego okresu dochodzenia należności nie jest nową w naszym obrocie gospodarczym. Zaproponowane powyżej rozwiązania powinny poprawić niekorzystną sytuację w sektorze bankowości spółdzielczej. Prawo w tym zakresie ma bowiem w dużym stopniu charakter wyłącznie krajowy.

2. Uproszczenie wymogów przy tworzeniu organizacji producentów (OP) i grup producentów (GP) w sektorach rolnych – wdrożenie szybkiej ścieżki uzyskiwania statusu uznanej OP przez już działające spółdzielnie.

Aby rozpocząć proces tworzenia organizacji producentów w sektorach rolnych, niezbędne jest uproszczenie wymagań, w tym wymogów biurokratycznych, ilości dokumentacji i danych, itp. Podobnie rzecz się ma w procesie tworzenia grup producentów, w którym występują duże bariery biurokratyczne, a wiele GP się likwiduje nie mogąc sprostać tak wysokim wymaganiom. Tworzenie zarówno OP jak i GP może być wspierane w ramach PROW 2014-2020. Jednocześnie winna być wdrożona szybka ścieżka uznawania działających obecnie spółdzielni rolniczych za uznane organizacje producentów. Organizacje producentów uznane przez

kraj członkowski na podstawie przepisów Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013, są zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami przez KE, głównymi podmiotami wsparcia rynkowego na lata 2021-2027. OP zrzeszają rolników i podmioty operujące na rynkach rolnych. W krajach Zachodniej Europy są nimi zazwyczaj spółdzielnie. W Polsce uznane OP występują jedynie w sektorze owoców i warzyw. Tworzenie w naszym kraju organizacji producentów w sektorach m.in.: zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny, cukru, jest niezbędne, aby móc utrzymać równe warunki konkurencji na wewnętrznym rynku europejskim.

3. Uważnej analizy wymaga zapowiedź rządu w sprawie wprowadzenia dla podmiotów obowiązku sporządzania i podawania do publicznej wiadomości polityki podatkowej za rok podatkowy przez podatników podatku CIT.

Zamierza się tu wprowadzić nowy, nieznany do tej pory termin „polityka podatkowa”. Do tej pory w tym obszarze posługiwaliśmy się terminem „polityka rachunkowości”, która została opisana w ustawie o rachunkowości. Powinien ją posiadać każdy podmiot gospodarczy. Pojawiają się więc wątpliwości, czy ujawnienie to nie służyć będzie urzędowi skarbowemu do wszczynania kontroli przyczyn zaplanowanych, a ostatecznie niezapłaconych podatków? Wprowadzenie tego obowiązku byłoby jednocześnie kolejnym obciążeniem dla firm w związku z koniecznością przygotowywania odpowiednich raportów. Podkreślić w tym momencie należy, że zgodnie ze stosowną dyrektywą unijną, od ubiegłego roku istnieje obowiązek dla firm i doradców podatkowych informowania władz skarbowych o stosowaniu tzw. schematów podatkowych. Na dzień dzisiejszy dotyczy to jednak operacji międzynarodowych, a polskie przepisy i tak wymagają już ujawniania schematów krajowych. Powraca więc pytanie, czemu miałyby służyć konieczność ujawniania przez płatników CIT wspomnianej polityki podatkowej ?

PODSUMOWANIE dotychczasowych działań rządu

Pozytywy:

1. Obniżenie przez Radę Polityki Pieniężnej dla banków z 3,5 do 0,5% wysokości tzw. rezerwy obowiązkowej (wymóg utrzymywania minimalnej kwoty płynnych środków nie generujących przychodu z działalności bankowej) liczonej wg określonego algorytmu. Rozwiązanie poprawia płynność bieżącą banku.
2. Zawieszenie przez Komitet Stabilności Finansowej kapitałowego bufora systemowego dla zwiększenia możliwości kreowania przez banki pieniądza kredytowego.
3. Wydłużenie rozporządzeniem ministra finansów z 5 do 10 lat okresu pomniejszania podstawy naliczania rezerwy celowej dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie. W praktyce oznacza to rozłożenie w tym okresie konieczności utworzenia pełnej, 100% rezerwy kosztowej na kredyty stracone.

Zagrożenia:

1. Rozwiązania mające na celu wzmocnienie płynności i wymogów kapitałowych nie wpłynęły na wzrost akcji kredytowej banków, a tani pieniądz – jak do tej pory – nie służy w oczekiwanym stopniu wychodzeniu z recesji. Wsparcie realnej gospodarki pieniędzmi z tarcz antykrzysowych i tarczy finansowej nadal nie przełamuje w opinii przedsiębiorców wysokiego ryzyka podejmowania inwestycji.
2. Równoległe, długotrwałe utrzymywanie przez RPP polityki niskich (praktycznie zerowych) stóp procentowych powoduje sukcesywny odpływ z banków depozytów terminowych, co może być szczególnie dotkliwe dla banków spółdzielczych, dla których depozyty są w zasadzie jedynym źródłem finansowania portfela kredytowego. Zwrócić przy tym należy uwagę, że deponenci, „wychodząc” z lokat bankowych, często lokują swoje środki w aktywa finansowe wysokiego ryzyka, co dla wielu skończyło się poważnymi stratami w poprzednim kryzysie finansowym.

3. Utrata równych warunków dostępu do funduszy UE przez polskich rolników w wyniku braku organizacji producentów.

Brak uproszczeń wymogów przy tworzeniu organizacji producentów (OP) w sektorach rolnych, spowoduje brak powstawania OP oraz utratę równych warunków dostępu do funduszy UE przez polskich rolników. Kraj nie mający organizacji producentów nie wykorzysta znaczących środków UE na lata 2021-2027 w ramach wsparcia rynkowego Wspólnej Polityki Rolnej. Organizacje producentów uznane przez kraj członkowski na podstawie przepisów Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013, mają otrzymywać coroczną pomoc finansową w ramach tzw. wsparcia sektorowego, wynoszącą ok. 4-5% obrotów w danym roku działalności organizacji. OP mogą zrzeszać rolników i podmioty operujące na rynkach rolnych. Na Zachodzie Europy są nimi głównie spółdzielnie. Poza sektorem owoców i warzyw, w Polsce brak jest obecnie OP. Można je tworzyć w sektorach m.in.: zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny, cukru. **Ich powstawanie jest warunkiem niezbędnym, aby móc wykorzystać środki wsparcia sektorowego UE i nie dopuścić do znaczącego pogorszenia warunków konkurencyjności na wewnętrznym rynku europejskim przez polskich rolników i podmioty operujące na rynkach rolnych.** Poza ww. wsparciem rynkowym, OP otrzymywać będą środki na ich tworzenie oraz podwyższony wskaźnik wsparcia na realizację inwestycji.

Kontakt dla mediów:

Emil Muciński

rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC

tel. 602 571 395

e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzi wybitni ekonomiści, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>